

Šetření výskytu genderově podmíněného násilí v akademickém prostředí

Často kladené otázky

Obsah

Proč se tato prevalenční studie realizuje?	1
Proč se prevalenční studie zúčastnit?	2
Co to je prevalenční studie?	2
Jak je definováno genderově podmíněné násilí?	2
Jaké formy genderově podmíněného násilí studie mapuje?	3
Proč se ve studii nepoužívá termín sexuální obtěžování, který je zakotven v právní řádu, a používá se termín genderově podmíněné násilí?	3
Lidé mohou různě interpretovat různé situace, budou data vypovídající o různých formách násilí?	3
Je genderově podmíněné násilí v akademickém prostředí něčím specifické?	4
Jak bude zajištěna anonymita?	4
Kdo bude mít přístup k mým datům?	5
Kdo bude mít přístup k primárnímu datovému souboru?	5
Kde budou data uložena během realizace šetření?	5
Kde budou data uložena po ukončení šetření?	5
Jaká data a výstupy budou předány zapojeným institucím?	6
Bude dotazník k dispozici také v anglickém jazyce?	6
Jaké informace budou veřejně prezentované?	6

Proč se tato prevalenční studie realizuje?

Genderově podmíněné násilí je komplexní, rozšířený a trvalý problém v mnoha organizacích, včetně vysokých škol a výzkumných pracovišť. Jejich specifické organizační struktury a mocenské hierarchie, výrazně strukturované dle funkční pozice, věku a genderu, představují vhodné prostředí pro vznik různých forem násilí a jeho šíření. Poslední dostupná výzkumná data o výskytu genderově podmíněného

násilí v akademickém prostředí v ČR jsou z roku 2009 ([Vohlídalová 2011, 2010](#); Pavlík et al [2009, 2011](#)). Vzhledem k případům, které vysoké školy a výzkumná pracoviště řeší, je proto důležité získat nové poznatky o tom, jak rozšířený tento jev v akademickém prostředí je. Výsledky studie posléze poslouží jako východisko pro návrh struktur, opatření a doporučení pro vedení výzkumných institucí a vysokých škol i pro MŠMT jako orgán státní správy.

Proč se prevalenční studie zúčastnit?

Tato prevalenční studie je svým rozsahem první svého druhu v českém akademickém prostředí. Účastí v této studii - ať již zkušenost s některou z forem genderově podmíněného násilí máte, či ne – máte příležitost pomoci odhalit rozsah tohoto problému. Vaše odpovědi nám umožní získat komplexní pohled na zkušenosti genderově podmíněného násilí, což může vést ke zlepšení situace a vytvoření bezpečného a inkluzivního prostředí pro všechny. Zpracované analýzy též poskytnou informaci českým institucím o tom, jak si v dané oblasti stojí a zda zajišťují bezpečné prostředí.

Co to je prevalenční studie?

Prevalenční studie slouží jako nástroj pro zjištění rozšířenosti určitého fenoménu napříč sociodemografickými skupinami v dané populaci. Tato metoda byla zvolena především kvůli tomu, že v současné době neexistují česká data mapující výskyt genderově podmíněného násilí v akademickém prostředí. Cílem je tak poskytnout jednotlivým veřejným vysokým školám a ústavům AV ČR celkovou informaci o tom, jak rozšířený je tento fenomén u jednotlivých skupin (studujících, pracujících) dle oboru a funkčního zařazení. Jiné formy šetření (např. reprezentativní šetření) by neumožnily poskytnout cíleně informaci všem zapojeným institucím.

Jak je definováno genderově podmíněné násilí?

Genderově podmíněné násilí je definováno jako veškeré akty fyzického, sexuálního, psychického, ekonomického či dalších forem násilí, které je namířeno proti jakékoliv skupině nebo skupinám osob z důvodu jejich sexuální orientace a genderové identity. Důsledky genderově podmíněného násilí se tak dotýkají jak jednotlivců, tak celých organizací.

V rámci tohoto šetření přistupujeme k genderově podmíněnému násilí jako k projevu strukturální moci a dominance. Tato strukturální povaha je provázána s dalšími osami nerovností, proto považujeme za zásadní zdůraznit intersekcionalní povahu tohoto šetření. Ve výzkumu zohledňujeme hierarchické vztahy typické pro akademické prostředí, jako je vyučující-studující, školitel*ka-doktorand*ka či migrační status, tak jejich vzájemné prolínání, které významně ovlivňuje zkušenost s genderově podmíněným násilím, ale také otázky věku, disciplinární afiliace, zda jde o osobu domácí či v ČR v rámci mezinárodní mobility.

Jaké formy genderově podmíněného násilí studie mapuje?

Výskyt genderově podmíněného násilí zkoumáme v celé šíři jeho forem, včetně násilí páchaného online. Jedná se o různé formy fyzického, psychického, sexuálního a ekonomického násilí a sexuálního obtěžování.

Proč se ve studii nepoužívá termín sexuální obtěžování, který je zakotven v právní řádu, a používá se termín genderově podmíněné násilí?

Ve studii zkoumáme výskyt sexuálního obtěžování jako jedné z forem genderově podmíněného násilí. Studie používá termín genderově podmíněného násilí jako zastřešující termín zahrnující vedle sexuálního obtěžování i další formy násilí a diskriminace, které jsou genderově podmíněné.

Lidé mohou různě interpretovat různé situace, budou data vypovídající o různých formách násilí?

Skutečnost, že lidé různým způsobem interpretují různé situace, je jedním z důvodů, proč je důležité genderově podmíněné násilí zkoumat důkladně za pomoci konkrétních příkladů. Tato studie se s možnými rozdíly v interpretaci jednotlivých situací vyrovnává prostřednictvím dotazování se respondentů a respondentek na zkušenost s konkrétním typem chování. Nejde tedy o otázky typu např. “Zažil*a jste

sexuální obtěžování?, ale o otázky typu: “Pokládal vám někdo dotěrné otázky o vašem soukromém životě?”, v případě ekonomického násilí např. “Uškodil vaší práci nebo studiu úmyslným poškozením předmětů (např. poškozením laboratorního vybavení, notebooku atd.)?”.

Výzkum též zahrnuje otázky týkající se toho, zda v případě určité zkušenosti došlo k nahlášení, či nikoli, a důvodů, které případně k nenahlášení vedly. Tyto otázky pomohou odhalit míru povědomí o problematičnosti jednotlivých forem násilí.

Je genderově podmíněné násilí v akademickém prostředí něčím specifické?

Specifikem akademického prostředí je jeho silně hierarchické uspořádání. Mocenská nerovnováha v rámci pracovišť, ale i v pravomocích vyučujících vůči studujícím nebo mezi osobami v raných fázích vědecké dráhy a těmi zkušenějšími, vytváří vztahy závislosti, ve kterých genderově podmíněné násilí zůstává snáze skryté. Lidé v závislé pozici mohou mít obavy svoji zkušenost nahlásit ze strachu z odvety a poškození vlastní reputace.

Vysoké školy jsou též prostředím, kde dochází ke koncentraci mladých lidí, kde může docházet ke konzumaci alkoholu či jiných látek. Zahraniční studie ukazují, že v tomto kontextu může vznikat podhoubí pro vznik různých forem vrstevnického násilí.

V akademickém prostředí také hraje výraznou roli tlak na udržování „dobrého jména“ jak institucí, tak jednotlivců, což může vést k utajování případů genderově podmíněného násilí. Vzhledem k propojenosti akademické obce a jejích institucí může mít genderově podmíněné násilí navíc výrazný dopad na vzdělání a kariéru jednotlivců.

Jak bude zajištěna anonymita?

Respondent*ka obdrží univerzální anonymní link (společný pro celou organizační jednotku instituce, např. fakulta VŠ nebo ústav AV ČR) a nebude se v průběhu vyplňování žádným způsobem identifikovat (vyplňovat jméno, email či jiné identifikační údaje). Dotazník tedy nebude žádným způsobem přiřaditelný ke konkrétnímu respondentovi*ce, ani nebude probíhat žádný sběr metainformací, které by tuto identifikaci mohly umožnit (např. IP adresa počítače, ze kterého osoba dotazník vyplňuje). Přístup k dotazníku bude z jakéhokoli počítače, není tudíž potřeba jej vyplňovat z pracovního počítače.

Kdo bude mít přístup k mým datům?

Pod pojmem „data“ máme na mysli odpovědi na otázky v dotazníku, přičemž v žádné fázi sběru dat nebudou data obsahovat jakékoli identifikační údaje konkrétních osob. Emaily osob, které byly osloveny k vyplnění dotazníků, budou disponovat pouze vysoké školy a ústavy AV ČR. Ty však nebudou mít přístup k jednotlivým datům z vyplněných dotazníků. K těmto datům budou mít přístup pouze interní zaměstnanci technického realizátora sběru dat (agentury Focus), kteří pracují na tomto projektu. Po ukončení sběru dat a jejich akceptaci ze strany zadavatele (Sociologický ústav AV ČR) budou mít k datům, na straně technického realizátora sběru dat, pouze pověření datoví analytici. Po skončení sběru dat budou data předána realizačnímu týmu Sociologického ústavu AV ČR.

Kumulovaná data ze všech výzkumných organizací budou po skončení projektu STRATIN+ zpřístupněna pro sekundární výzkum. Za tímto účelem budou údaje zpracovány tak, aby nebylo možné znovu identifikovat účastníky*ce šetření ani zúčastněné organizace. Data budou agregovaná za soubor vysokých škol a soubor ústavů Akademie věd ČR.

Kdo bude mít přístup k primárnímu datovému souboru?

K datům budou mít přístup pouze interní zaměstnanci technického realizátora sběru dat (agentura Focus), kteří pracují na daném projektu. Po skončení sběru dat budou data předána realizačnímu týmu Sociologického ústavu AV ČR. Vyplněný dotazník nebude žádným způsobem přiřaditelný ke konkrétnímu respondentovi, ani nebude probíhat žádný sběr metainformací, které by tuto identifikaci mohly umožnit.

Kde budou data uložena během realizace šetření?

Na zabezpečeném serveru technického realizátora sběru dat (agentura Focus), který je fyzicky umístěn na území ČR. Server je standardně fyzicky i kyberneticky zabezpečen.

Kde budou data uložena po ukončení šetření?

V souladu s politikou otevřeného přístupu Evropské unie budou kumulovaná data ze všech výzkumných organizací po skončení projektu STRATIN+ zpřístupněna pro sekundární výzkum. Za tímto účelem budou údaje zpracovány tak, aby nebylo možné znovu identifikovat účastníky a účastnice šetření ani zúčastněné organizace. Data budou agregována za celý vysokoškolský sektor a za celou AV ČR. Jakákoli data, u kterých by potenciálně mohlo dojít k identifikaci, budou ze souboru dat odstraněna nebo agregována. Soubor dat pak bude trvale a bezpečně uložen v [Českém sociálněvědním datovém archivu](#), kde bude dostupný pouze pro legitimní vědecké účely na vyžádání.

Jaká data a výstupy budou předány zapojeným institucím?

Všechny instituce, které se šetření zúčastní, obdrží souhrnnou zprávu obsahující informace o výskytu a dopadech genderově podmíněného násilí na dané vysoké škole/ústavu AV. Za tímto účelem budou odpovědi zpracovány tak, aby nebylo možné identifikovat účastníky a účastnice šetření. Jakákoli data, u kterých by potenciálně mohlo dojít k opětovné identifikaci (kupř. zkušenosti osob se specifickou charakteristikou, jako je genderová identita nebo etnicita), budou ze souboru dat odstraněna nebo budou agregována.

Bude dotazník k dispozici také v anglickém jazyce?

Dotazník bude možné vyplnit v české a v anglické variantě. Tímto způsobem bude možné šetření realizovat i mezi lidmi přicházejícími do českého akademického prostředí ze zahraničí.

Jaké informace budou veřejně prezentované?

Cílem studie je poskytnout informace jednotlivým institucím k interní diskusi a řešení problematiky a získat nové poznatky o výskytu genderově podmíněného násilí v akademickém sektoru. Veřejně prezentované výsledky budou agregované na úroveň celého vysokoškolského sektoru a celé Akademie věd ČR v členění dle vědních a studijních oborů, studujících a pracujících osob, pohlaví a dalších znaků. Informace o jednotlivých VŠ či ústavech AV ČR nebudou prezentovány samostatně.